

Nämnduppdrag- Arbeta fram ett förslag för modell för sommарjobb för unga

Dnr 2020/ASN 0121 003

Karin Sundström
Enheten för juridik och utredning

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Uppdraget.....	3
2	Sommarjobb i kommunerna.....	3
3	Sommarjobbets betydelse.....	4
4	Feriejobb och sommarjobb i Tyresö kommun 2005-2020..	4
4.1	Feriejobb 2005-2014.....	4
4.2	Sommarjobb i Tyresö kommun 2015–2020.....	5
4.2.1	År 2015.....	5
4.2.2	År 2016.....	5
4.2.3	År 2017.....	6
4.2.4	År 2018.....	6
4.2.5	År 2019.....	6
4.2.6	År 2020.....	8
5	Utvärdering och erfarenheter av sommarjobbmodeller i Tyresö kommun.....	8
5.1	Sollentunamodellen- näringslivet betalar hälften av lönekostnaden..	8
5.2	Sommarlovsentreprenörer.....	9
5.3	Tillsammans för Granängsringen.....	9
5.4	Feriejobb i kommunal verksamhet.....	9
6	Andra kommuners arbete med sommarjobb.....	10
6.1	Arbetet i några Södertörnskommuner.....	10
6.2	Exempel på arbetssätt i några kommuner i Sverige.....	10
6.3	Kommunen som förmedlare av arbeten i näringslivet.....	12
7	Framtida modell för sommarjobb för unga.....	12
7.1	Slutsatser.....	12

1 Uppdraget

I nämndplanen 2019 för arbetsmarknads- och socialnämnden gavs ett uppdrag att ta fram en sommarjobbmodell.

I ordförandeutlåtandet för nämndplanen 2020 anges följande:

Oavsett vad konjunkturen visar framöver så behöver vi rusta våra ungdomar inför framtiden och möjligheten till ett första sommarjobb bidrar till en första kontakt med arbetsmarknaden och skapar sammanhållning. Vi vill verka långsiktigt för fler sommarjobb där samhället tar gemensamt ansvar för att skapa dessa jobbmöjligheter för våra unga.

För 2020 beslutade kommunledningsgruppen i januari om upplägg för sommarjobben.

2 Sommarjobb i kommunerna

Sveriges kommuner och regioners (SKR) årliga uppföljning av feriejobben i kommunerna för 2019 visar att 76 400 ungdomar erbjöds feriearbete 2019. Det är ett stort intresse bland ungdomar för kommunernas sommarjobb. Det avser ungdomar som gått ut åk 9 och gymnasiets år 1 och 2. Ungdomar som kan ha svårt att hitta sommarjobb har prioriterats. Totalt sett har kommunerna haft 7 600 färre unga anställda än föregående år. Det beror delvis på minskade statsbidrag och politiska beslut.¹

Många kommuner samarbetar med andra lokala aktörer för att kunna erbjuda olika sorters feriejobb. Det är kommuner som förmedlar platser utanför den egna verksamheten. Vanligast är att kommunerna samarbetar med ideella organisationer och föreningslivet. Ett antal kommuner samarbetar med det lokala näringslivet. I kommunallagen, framgår det dock att det gäller ett principiellt förbud mot understöd till enskild näringsidkare (2 kap 8 § KL), vilket behöver beaktas.

Av de kommuner som erbjuder sommarjobb i det lokala näringslivet står 78 procent för hela lönekostnaden, i nio procent av kommunerna står näringslivet för hela lönekostnaden och i resterande är det samfinansiering.

Det finns en stor utvecklingspotential i att samarbeta med det lokala näringslivet samt föreningslivet. Dock bör det undersökas om det går att finna former för samarbete utifrån de nämnda faktorer vad gäller arbetsmiljöansvar samt det som framgår i kommunallagen gällande understöd till enskild näringsidkare.

¹ Feriejobb för ungdom – sommaren 2019, Sammanställning av enkätsvar från kommuner och regioner, SKR

Många kommuner har en strategi med feriejobben. Det kan vara att marknadsföra kommunen som arbetsgivare, främst inom äldre- och barnomsorg eller att unga ska få en första erfarenhet. Andra ger en feriejobbsgaranti för elever som går barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet på gymnasiet. Det kan också ge förtur till sommarvikariat längre fram.

Antal kommuner som själva anordnar handledarutbildning för personal som ska ta emot praktikanter ökar. Ofta är det kommunens arbetsmarknadsenhet som utför utbildningsinsatser.

3 Sommarjobbets betydelse

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har granskat sommarjobbets betydelse för en väg in på arbetsmarknaden. Studier visar att ungdomar ofta hittar sitt första arbete efter gymnasiet genom kontakter de skapat på sommarjobb eller extrajobb under studietiden. Mönstret tycks vara tydligare i lågkonjunktur. Däremot ser man inga samband mellan ett kommunalt sommarjobb och framtida inkomst. För flickor med låga betyg från grundskolan kan man se en positiv skillnad för de som sommarjobbat och de som inte gjort det.

Kontakter som är specialiserade inom samma område som den nyutexaminerade yrkesstudenten är extra betydelsefulla. Effekten är tre gånger så stor om personen har en utbildning inom samma område.²

4 Feriejobb och sommarjobb i Tyresö kommun 2005-2020

4.1 Feriejobb 2005-2014

Arbetsmarknadsenheten har erbjudit ungdomar i åldern 16-17 år feriejobb sedan 2005. Under några av åren har Arbetsförmedlingen bidragit med statliga medel. Fram till 2013 erbjöds mellan 100 och 246 platser inom kommunala verksamheter och föreningar. Antalet sökande har varit mellan 400 och 500. Några av platserna har erbjudits till ungdomar i behov av särskilt stöd.

Tyresö kommun har valt 16- och 17- åringar, dvs. ungdomar som gått ut åk 1 och 2 på gymnasiet. Anledningen till detta är att ungdomar som gått ut årskurs 9 får barnbidrag sommaren efter sista årskursen och efter årskurs 3 på gymnasiet har ungdomar lättare att få ett vanligt sommarjobb.

² <https://www.ifau.se/sv/Press/Forskningssammanfattningar/Om-sommarjobbets-betydelse/>

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden beslutade den 30 januari 2014 att införa en ny modell för att erbjuda feriejobb i Tyresö kommun, kallad Sollentunamodellen. Den innebar att ungdomarna själva sökte sina jobb inom kommunen, föreningar och privata företag. Arbetscentrum bidrog sedan med hälften av lönen. Arbetsgivaren betalade ut ungdomens lön och skickade sedan in uppgifter till kommunen. 2014 användes denna modell för ungdomar.

Åren efter användes Sollentunamodellen, men även tillsammans med att erbjuda feriejobb i kommunala verksamheter och andra modeller. När Tyresö kommun övergick till Sollentunamodellen betalades avtalsmässiga löner till ungdomarna. När även sommarjobb började erbjudas i kommunal verksamhet betalades avtalsmässiga löner.

4.2 Sommarjobb i Tyresö kommun 2015–2020

Nedan redovisas antal sommarjobb och finansiering från 2015.

År	Antal sommarjobb	Finansiering
2015	110	489 550
2016	102	445 638
2017	158	856 430
2018	213	1 222 430
2019	110	1 151 338

Källa: Arbetsmarknadsenheten

Nedan lämnas en beskrivning över de olika modeller som använd 2015-2019. Uppgifterna är hämtade från arbetscentrum/arbetsmarknadsenhetens verksamhetsberättelser för respektive år.

4.2.1 År 2015

110 ungdomar fick arbete varav 30 var inom kommunens arbetsplatser och 78 var hos privata arbetsgivare. Arbetsplatserna fördelade sig geografiskt med 69 i Tyresö, 34 i Stockholm och 7 i övriga landet.

Enligt enkätsvaren så är arbetsgivarna generellt nöjda med upplägget. Ungdomarna tycker att det har varit svårt och majoriteten som svarat vill att kommunen återgår till det att Arbetscentrum anställer och rekviderar platser inom kommunens avdelningar.

4.2.2 År 2016

Under sommaren 2016 fick 102 ungdomar sommarjobb och lika många arbetsgivare fick ersättning med 50 procent av lönekostnaden för dem. Inför

2017 hade avdelningen i uppgift att presentera förslag till att få fram förslag till att öka antalet sommarjobb.

2016 prövades också att ge en del ungdomar sommarjobb som sommarlovsentreprenörer. Sommarjobbsentreprenörer är ett nationellt koncept som verkar för att ungdomar ska få utveckla sina entreprenörsegenskaper genom att driva ett eget företag som sommarjobb utifrån en affärsidé som de själva har. Ungdomarna får en utbildning och en handledare samt ett visst startkapital.

4.2.3 År 2017

158 ungdomar fick sommarjobb sommaren 2017, en ökning med 54 ungdomar mot året innan. 113 fick sommarjobb där 50 procent av lönekostnaden ersattes. Av de resterande 45 deltog 5 ungdomar i Sommarlovsentreprenörsprogrammet och 40 ungdomar fick arbete med extra stöd inom kommunens enheter, framförallt inom äldreomsorgen. Dessa enheter ersattes för 100 procent av lönekostnaden. I år har aktiviteten varit att hitta nya arbetsplatser som vill anställa ungdomar. Verksamheten har träffat chefer inom kommunen för att få tillgång till fler kommunala sommarjobbsplatser. Information har getts till näringslivet om möjligheten att anställa med 50 procents täckning av lönekostnaden.

4.2.4 År 2018

213 ungdomar erbjöds sommarjobb. 140 platser där arbetsgivaren får 50 procent av lönekostnaden ersatt av arbetsmarknadsenheten, 59 platser inom kommunala enheter där arbetsmarknadsenheten stått för 100 procent av lönekostnaden samt 15 platser sommarlovsentreprenörer där arbetsmarknadsenheten stått för hela kostnaden.

4.2.5 År 2019

2019 användes modellen att erbjuda sommarjobb i kommunal verksamhet och deltagande i projektet i Tillsammans för Granängsringen. 110 erbjöds sommarjobb varav 40 i projektet. Projektet finansierades med medel från Fritid, parkavdelningen och Tyresö bostäder. Målet var att antalet sommarjobb skulle öka från 2018. I år erbjöds dock 100 sommarjobb vilket var färre än i fjol. Anledningen var att i år finansierades sommarjobbet helt av Arbetsmarknadsenheten, och inte tillsammans med aktuell arbetsgivare.

Projektet Tillsammans för Granängsringen utgår ifrån ett koncept som används i flera kommuner som innebär att sommarjobb erbjuds i mer utsatta bostadsområden där ungdomar får arbeta med att rusta upp området genom ommålning, rensning av rabatter m.m. Projektet anställer arbetsledare som ansvarar för en grupp om sex ungdomar var. Ungdomarna arbetar tre veckor och under tiden ingår också vissa studiebesök som brandstation, polis m.m.

Information från AD Tillsammans:

Tillsammans för [Orten] är ett koncept framtaget av AD Tillsammans för att arbeta med social stadsutveckling där ungdomar och utemiljö står i fokus. Konceptet grundar sig på vårt arbete med Hovsjö sommar 2009 och bygger på att ge ungdomar förnyad framtidstro och med dem bygga ett socialt kit i socioekonomiskt svaga områden som kommer alla boende till gagn. Genom Tillsammans för Orten arbetar vi för att skapa ett tryggare och trivsammare område genom tre fokusområden: Fysisk upprustning, Individuell livskvalitet och Gemenskap i området.

Med Tillsammans för Orten skapar vi en samverkansplattform för att engagera så många delar av det lokala samhället som möjligt i områdets utveckling utifrån de lokala förutsättningarna. I de områden som vi genomfört Tillsammans för Orten har vi samverkat med bland andra polisen, brandförsvaret, fritidsgården, bibliotek, bildningsförbund, Svenska kyrkan, kvinno- och pensionärsföreningar. Genom TFO kan samhällsinstitutionerna bygga relationer med ungdomar som de annars har svårt att nå, relationer som fortsätter efter arbetet och bidrar till ökad gemenskap och trygghet.

Vi har genomfört Tillsammans för Orten i fem olika områden i tre kommuner sedan 2013 och sedan starten har projekten anställt över 850 ungdomar för att utveckla sin ort. 2013 startade Tillsammans för Vårby i Huddinge och fick senare sällskap av Flemingsberg 2015 och Skogås 2017. Projekten i Huddinge finansierades genom en unik samverkan mellan Huddinge kommun och lokala kommunala och privata fastighetsbolag.

2019 startade två nya projekt upp: Tillsammans för Västerhaninge i samverkan mellan Haninge kommun och Haningebostäder samt Tillsammans för Granängsringen i samverkan med Tyresö kommun och Tyresö Bostäder. Projektet anställde 5 gruppleddare från Tyresö och 1 platsansvarig. Sommarjobbarna rekryterades av Arbetsmarknadsenheten och lönen betalades av dem. Sommarjobbarna arbetade 3 veckor var, med 20 per omgång.

Under perioden gör vi några avbrott från rutinen och går på studiebesök och utbildning hos olika verksamheter och så är det många som kommer till oss. Alla sommarjobbare har fått genomgå en heldagsutbildning i livräddning och brandförebyggande på Tyresö brandstation. De har fått lära sig och öva på hjärt-lungräddning (HLR), hur en brand utvecklas och hur man bäst skyddar sig mot att olyckan ska vara framme. De har även fått öva att släcka bränder med handbrandsläckare. En väldigt givande dag som ger kunskap som kommer även övriga i boende i området till nytta. Vi har även haft ett samarbete med Svenska Kyrkan i Tyresö där våra arbetsgrupper har fått jobba med kyrkans personal under en dag, hjälpa till med olika arbetsuppgifter och veta mer om kyrkans verksamhet. Bägge perioderna har även gjort besök på Tyresö Bibliotek där vi blev

guidade genom lokalerna i Tyresö Centrums bibliotek, fick en genomgång av de anställda om vilka aktiviteter som biblioteket anordnar och om bibliotekets resurser.

4.2.6 År 2020

Tyresö kommun fortsätter med projektet Tillsammans för Granängsringen. En utökning av antalet jobb till 75 har gjorts. Tyresö bostäder finansierar till större del tillsammans med fritid och parkenheten. Tillsammans med att erbjuda sommarjobb i kommunal regi kommer målet med 200 feriejobb kunna erbjudas. Pga. av coronapandemin behövde en del omfördelningar av jobben göras. I maj beslutade regeringen att tillföra medel via Arbetsförmedlingen för att utöka antalet sommarjobb. Cirka 220 sommarjobb kommer kunna erbjudas under sommaren i tre perioder.

I samband med arbetet inför 2020 tillfördes också extra administrativa resurser till Arbetsmarknadsenheten för att hantera ansökningar, fördela feriejobb och betala ut ersättning. Inför året ändrades också ersättningen till ungdomarna till en ersättning motsvarande feriepraktik, 75 kronor/timme.

5 Utvärdering och erfarenheter av sommarjobbsmodeller i Tyresö kommun

5.1 Sollentunamodellen- näringslivet betalar hälften av lönekostnaden

Arbetsmarknadsenheten bedömer att Sollentunamodellen kräver att ungdomarna har kontakter och att det är de ungdomar som har det som får arbeten. Det är också en fråga om de skulle fått arbete även utan det kommunala bidraget. Ungdomarna måste hitta sitt jobb själv. Kommuner som använder denna modell har fått rigga jobbsökarkurser och mässor för att matcha ungdomen med arbetsgivaren.

5.2 Sommarlovsentreprenörer

Erfarenheter med sommarlovsentreprenörer är att det kan vara en bra erfarenhet att driva ett eget företag. Även denna modell kräver ett driv och kontakter hos ungdomen. Det finns också risk att ungdomen kan gå back ekonomiskt. Det krävs också mycket stöd från Arbetsmarknadsenheten.

5.3 Tillsammans för Granängsringen

För många av sommarjobbarna är projektet deras första jobb och kontakt med en arbetsplats. Ett stort arbete läggs ned på att skapa bra

förutsättningar för sommarjobbarna att lära sig vad det innebär att ha ett arbete och hur man beter sig på en arbetsplats. I projekten finns tydliga regler som alla anställda är med och skapar för att öka delaktighet.

Andra erfarenheter är att projektet gett mer än bara ett sommarjobb. Det har gett positiv marknadsföring av Granängsringen. Ungdomarna har fått mer än bara ett sommarjobb t.ex. studiebesök och aktiv handledning.

5.4 Feriejobb i kommunal verksamhet

Feriejobbet som anordnas av kommunen är ofta det första jobbet som ungdomen får. Det kan vara svårt för ungdomar i åldern 15-17 år att ordna söka och få ett eget arbete. Många arbetsplatser har också 18 år som åldersgräns. Om ungdomen får ett sommarjobb och får erfarenheter från en arbetsplats blir det också mycket enklare att söka ett sommarjobb på egen hand. Med sommarjobb i kommunen kan också kommunen stödja ungdomar med behov av särskilt stöd. Vidare ges möjlighet att förbättra kompetensförsörjningen i framtiden om kommunen visas upp som en attraktiv arbetsgivare.

6 Andra kommuners arbete med sommarjobb

6.1 Arbetet i några Södertörnskommuner

Kommun	Nynäshamn	Huddinge	Södertälje	Salem
Verksamhet	Kommun/ föreningar	Kommun/ föreningar	Kommun och företag	Kommun
Ersättning	62-67 kr/tim	70 kr/tim	69 kr/tim	67-80 kr/tim
Sommarjobbsgaranti	Ja		Ja	
Exempel	Gröna jobb park, äldreomsorg	Tagit över AD tillsammans i kommunen Utreda arbeten i näringslivet	Telge koncernen Företag Tom Tits Ferieentre- prenörer	
Organisation	1 heltid på HR	1 heltid	2 heltid	-
Administrativt system	Feriebas	Ja	Samverka.nu	
Finansiering	5 mnkr	6 mnkr		

Källa: Uppgifter från respektive kommun i samband med nätverksmöte i december 2019

Alla kommuner har samma åldersgrupp 16-17 år. Ibland omfattas 18-åringar om särskilda behov finns eller om det finns platser kvar.

Några kommuner har tagit bort arbeten i näringslivet mot bakgrund av SKR:s ställningstagande om att det bryter mot kommunallagen.

6.2 Exempel på arbetssätt i några kommuner i Sverige

I den enkät som SKR genomförde kunde kommuner redovisa goda exempel. Nedan redovisas några av dessa.

Enköpings kommun har en egen satsning för ungdomar som vill prova en egen affärsidé som sommarjobb. Allt med stöd av kommunen och det lokala näringslivet. Cirka 15-18 personer deltar.

Haparanda har utformat ett års-hjul, där man under hela året arbetar med feriearbeten. Tanken är att ungdomar skall känna till Arbetsmarknadsenheten inom kommunen dit de kan vända sig med arbetsmarknadsfrågor. Vikten av att

arbeta, vilka arbeten som finns, om jag vill jobba vid sidan av studier? Även föräldrar kan vända sig till AME, för att få stöd till att hjälpa sina ungdomar.

Kiruna har arbetat med att personer på särskolan ska kunna få ett feriejobb. Föräldrar till dessa ungdomar har fått information om arbetet med tillgänglighet och uppmanats att kontakta ungdomshandläggare för att berätta om deras ungdoms behov för att kunna utföra ett feriejobb. Ungdomar med tydligare funktionsvariationer och större behov fick en stödperson som också var en feriejobbare och som har gått på gymnasiets Barn- och Fritidsprogram eller Vård- och Omsorgsprogram. Personen med funktionsvariation önskade arbetsplats och "stödpersonen" var där för att personen skulle kunna utföra arbetsuppgifterna på lämpliga arbetsplatser.

Kungälv skapar feriejobb på alla lov med syfte att ge en bred kompetensbas och möjliggöra framtida kompetensförsörjning.

Nacka har en entreprenörsutbildning som är en tränings- och utbildningsprocess för ungdomar som pågår under fyra sommarveckor, innehållande teori och praktik i entreprenörskap. Ungdomarna ska påbörja, driva och avsluta en affärsidé i företagsamhet. Syftet är att ge deltagarna utbildning, erfarenhet och färdigheter, det vill säga kunskap och kompetens att pröva sin företagsidé i ett eget "riktigt" företag.

Nyköping har prova på-platser till elever i årskurs 8 och 9 inför gymnasieval till yrkesprogram med inriktning mot bristyrken.

Nynäshamn hade sommarjobb med inriktningen teknik som kallades "Maker Space" där syftet var att inspirera ungdomar, framför allt tjejer, att utbilda sig inom de tekniska yrkena. Ungdomarna, tillsammans med handledare, ledde lägerverksamhet för barn i åldrarna 11-13 år. Lägre handlade till stor del om Microbit (robot) och olika aktiviteter man kan göra med den.

Sigtuna påbörjar processen väldigt tidigt. Inför 2020 så informerar man om villkoren för sommarjobben 2020 redan i december 2019. De ställer krav på att elever (årskurs 2 på gymnasiet) måste ha läst en CV kurs anordnad av kommunen (sommarjobbförmedlingen) för att de skall kunna söka ett sommarjobb. Kurserna hålls under januari och februari. I kursen ingår att vi lär eleverna att hitta helt ordinarie sommarjobb på den öppna arbetsmarknaden. De som inte lyckas hitta ett vanligt sommarjobb har alltid möjlighet att söka ett sommarjobb via kommunens sommarjobbförmedling. Efter CV kurserna tipsas elever om olika rekryteringsträffar och möjliggöra framtida kompetensförsörjning.

6.3 Kommunen som förmedlare av arbeten i näringslivet

Flera kommuner har arbetat med att rekrytera arbeten från näringslivet och matcha med ungdomar som söker sommarjobb i kommunen utan att betala lönekostnaden. Ett exempel som också nämns ovan är Sigtuna. Istället för att ersätta lönen till företaget ges ett handledarstöd på 2000 kronor per vecka i tre veckor. I övrigt har företaget arbetsmiljöansvar och betalar en avtalsmässig lön till ungdomen.

Vidare arbetar många kommuner med att arrangera sommarjobbsmässor tillsammans med näringslivet dit ungdomar kan komma och knyta kontakter. Ofta brukar det vara lite äldre ungdomar som har lättare att få ett sommarjobb på detta sätt.

Hässleholm är en annan kommun som använde sig av ett administrativt system dit företag kunde anmäla sommarjobb som sedan skulle förmedlas av kommunen. Detta visade sig svårt och det var endast ett fåtal jobb som anmälades.

7 Framtida modell för sommarjobb för unga

7.1 Slutsatser

- Det krävs administrativt stöd för hela året
- Digitalt systemstöd är en förutsättning när antalet feriejobb ökar
- Feriejobb för 16- och 17-åringar genomförs i kommunal verksamhet, och i samarbete med frivilligorganisationer.
- Projektsatsningar bör omfattas av modellen
- Som en utveckling av modellen kan man senare öppna upp för fler åldersgrupper och utveckla samarbetet med näringslivet.